

L'AMOR NO ES MEREIX

FRA JOSEP MANUEL VALLEJO

Alguna vegada ens hem preguntat per què Déu va crear el món? La Trinitat estava molt feliç en la seva vida divina i en la seva mútua estimació. No necessitava per a res crear. La creació és totalment gratuïta, perquè sí, per pur amor, igual que els pares tenen fills amb una sobreabundància de gràcia i de generositat. ¿Per què es va encarnar el Senyor Jesús? Ho diu molt bé la carta a Titus: ¿Perquè havíeu fet obres bones? Déu en Jesús s'encarna simplement perquè sí, pel seu infinit amor, per sobreabundància de generositat, com a plenitud de la Creació.

I l'Esperit Sant, ¿l'hem rebut perquè som bons o perquè ens portem bé? La vocació cristiana que hem rebut, ¿ens l'ha donat Déu perquè siguem competents, perquè siguem coherents o bons professionals...? No, l'Esperit Sant l'hem rebut com a sobreabundància de generositat. Aquesta és la Bona Notícia del cristianisme, que no cal ser perfectes, ni coherents, ni virtuoses perquè el Senyor ens estimi. El Senyor ens estima infinitament, malgrat el nostre desastre i la nostra incoherència. No mereixem l'amor de Déu.

Adonar-se d'això és la clau del cristianisme. Adonar-se que Déu m'estima perquè sí, perquè sóc el seu fill i no perquè sigui coherent o virtuos, aquesta és la gran notícia de l'Evangeli. Descobrir això és la clau de la felicitat, perquè ja no necessito ser bo perquè m'estimin, ja no necessito res, simplement deixar-me estimar: això és el cristianisme. I quan descobreixes això, brolla l'alegria, que és el més específic del cristianisme. Un cristià ha d'estar joiós internament, ple d'una joia serena que eixampla el cor. Prediquem amb el rostre. I no hi ha res més contrari al cristianisme

que la cara d'amargura que de vegades tenim. Aquest és el quid de la conversió, tornar a connectar amb les fonts de l'alegria. I la font de l'alegria no és la meua coherència, no és que jo sigui bo, la font de l'alegria és Déu que m'estima encara que jo sigui dolent. Aquesta és la Bona Notícia de l'evangeli. I descobrir això és l'objectiu de la conversió. Déu, per fer-nos entrar això al cap, ha necessitat mil vuit-cents anys des d'Abraham fins a Jesús. No és sant Joan Baptista qui prepara els camins. És Déu a través de tot l'Antic Testament que prepara el cap i el cor dels humans per fer-los entendre que la religió no és esforçar-se per donar-li coses a Déu sinó que és descobrir que Déu mateix vol comunicar-se i ha baixat a fer-se un de nosaltres, a caminar com nosaltres i a convidar-nos al Banquet del Cel. Aquest descobriment és la font de l'alegria. La religió no és donar-li coses a Déu, Ell no necessita res, ni ritus, ni actes de culte. El Cristianisme és adonar-se que Déu s'ha avançat a estimar-me, que ha baixat a caminar amb mi com amb els d'Emaús, com amb els seus deixebles, com amb Marta i Maria o Maria Magdalena. És Déu mateix que ha vingut a acompanyar-nos, a caminar amb nosaltres i a dir-nos que dóna igual que no siguem perfectes, que dóna igual que no ens haguem portat del tot bé, a mostrar-nos que ens estima incondicionalment. Fins i tot a Judes. ¿Ens adonem que Jesús diu "Amic" a Judes abans de lliurar-lo? ¿Ens adonem que quan al darrer sopar Jesús diu: "Un de vosaltres em trairà", tots els apòstols s'estranyen? ¿Què vol dir això? Que no havien notat res en l'actitud de Jesús respecte a Judes que pogués transparentar

de misericòrdia: “He vist, he escoltat, pateixo per l’opressió del meu poble i vull baixar a alliberar-lo”(Ex 3,7). No és un Déu que està allà al Cel al que no li afecta el nostre patiment. Déu té entranyes de misericòrdia. Per això envia a Moisès per alliberar el poble, el treu pel desert i el porta al Sinaí, i allà Déu fa un salt en la vocació del seu poble i li dóna els manaments. Els dóna la Llei perquè visquin bé, facin aliança amb Ell i siguin el seu poble preferit, el seu poble consagrat, la nineta dels seus ulls, els “enxufats” de Déu.

Etaques de la Revelació

Tota aquesta història de pedagogia divina té moltíssimes etapes on Déu va canviant, a poc a poc, la mentalitat del seu poble. Quan Israel camina pel desert, al final prefereix

animadversió. Jesús estima també Judes, incondicionalment. Aquesta és la bogeria de l’amor del nostre Déu que sobrepassa el que podem entendre.

La pacient pedagogia de Déu

A poc a poc, sense presses, Déu ha anat canviant-nos la mentalitat, des d’Abraham fins a Jesús en qui ens revela l’autèntica imatge de Déu. Abraham era un home d’Ur de Caldea que adorava els ídols, com tot-hom. Déu irrompé en la seva vida dient-li: “Surt de la teva terra” (Gn 12,1). És la crida al creient de tots els temps: “Abandona el teu país, les teves seguretats, la casa dels teus pares... i posa’t en camí cap a la terra que jo t’aniré indicant”. No hi ha seguretats, la teva única seguretat sóc jo, el Déu únic. I amb Abraham Déu comença la seva gran pedagogia amb la humanitat, que abandonem els ídols de fang i creiem en Ell, l’únic Déu. I després, quan Israel està esclavitzat a l’Egipte, Déu es preocupa del seu poble i es mostra com aquell que té entranyes

de nou els ídols i es construeix un vedell d’or, perquè Déu és invisible, Moisès és lluny i necessiten seguretats. Molts cops amb els sants de la tradició fem el mateix: els convertim en ídols, perquè Déu és invisible. I la fe nua i confiada demana una certa aventura, una certa confiança. Tota la pedagogia de Déu consisteix en acostumar-nos a creure en Ell, a confiar només en Ell i no en les nostres seguretats religioses. El poble continuarà buscant seguretats al llarg de tota la història de la Revelació. Voldran un rei quan Déu no volia que en tinguessin. I després utilitzaran l’Arca de l’Aliança per lluitar contra els filisteus: “Si tenim amb nosaltres l’Arca de l’Aliança no ens pot passar res”. ¿I què va passar quan els filisteus van derrotar Israel i van robar l’Arca de l’Aliança? Les seguretats d’Israel van caure per terra, la teologia d’Israel va haver de canviar. Déu no és aquell que tenim com un talismà i que ens serveix per a assegurar l’èxit de tots els nostres projectes.

I poc després, el rei Josies, l'ungit del Senyor, el gran rei, va tenir la imprudència de no fer cas als profetes i d'anar a la guerra contra els egipcis, contra el gran imperi. ¿I què va passar? Israel pensava que si l'ungit del Senyor estava amb ells, no els podia passar res. Josies va morir en la batalla de Megiddo. La fe d'Israel va haver de canviar.

Tota la història de la Revelació és la història del canvi de mentalitat d'Israel, per superar uns esquemes religiosos primitius i infantils i madurar en la fe.

A poc a poc, el Senyor anirà canviant la imatge de Déu que té Israel. Aquest és el quid de la qüestió. ¿En quin Déu creiem? ¿Com és el nostre Déu? ¿Quina imatge tinc de Déu? Si estic sempre trist és perquè tinc un Déu que no m'estima, sinó que m'exigeix i jo no responc suficientment, per això estic trist. Si sóc molt exigent amb els altres és que tinc un Déu que és jutge, que m'exigeix molt i jo exigeixo als altres. Si tinc un Déu que és com una mare que em té als seus braços, estaré com els nens després de mamar, i seré un creient feliç perquè la imatge del meu Déu respon al Déu real, que és com una mare que té al seu fill en braços (Sal 130). Com n'és, d'important, la imatge de Déu que tenim! ¿Per què t'exigeixes tant? ¿Per què treballes tant? ¿Per què estàs sempre impel·lit per ser bo i perfecte? Perquè tinc un Déu que m'ho exigeix. Si el meu Déu és Pare i m'accepta com sóc, seré més fresc i viuré tranquil i ample, i si no arribo, doncs no arribo... Déu m'estima igual. Això no vol dir que "viva la Virgen"... Però, a vegades treballarem molt... i no cal. Perquè Déu ens estimi no fa falta treballar molt. El que és important és tenir un somriure al rostre per poder-lo contagiar als altres. Això és el fonamental, el com, no el què.

Al llarg de tot l'Antic Testament, Déu anirà posant falques en l'ànima d'Israel: "Misericòrdia vull i no sacrificis", "estic fart del fum de les vostres ofrenes", "vull misericòrdia i no actes de culte". És igual que dediqui set hores al Senyor en l'oració, si no tinc misericòrdia, no serveix de res. O, per exemple: "L'únic dejuni que jo aprecio és que consolis els tristos, que alliberis els oprimits, que donis de menjar al famolenc..." (Isaïes 49). A poc a poc, Déu va canviant la mentalitat del seu poble, que s'ha convertit en ritualista, en formalista, i ells estan convençuts que estan agradant el Senyor. I en un moment donat, el profeta Jeremies dirà: "Els pecats dels pares no passen als fills i dels fills als néts; la retribució és personal". Israel estava convençut que els pecats dels pares els paguen els fills. I fins a Jesús arriba això. Al cec de naixement li pregunten: "¿Qui va pecar, ell o els seus pares?" (Jn 9). I molts cops aquesta mentalitat segueix encara. Quan

ens succeeix alguna desgràcia diem: “¿Quin pecat he comès perquè em passi això?” Això continua a l’arqueologia de la nostra mentalitat. L’Antic Testament no està superat.

I arribarà Job i Cohèlet i desmuntaran la teologia sapiencial tradicional que deia: “Si et portes bé, tot t’anirà bé...” ¿Quin pecat havia comès Job? El llibre de Job és totalment revolucionari. Qüestiona tot l’anterior. La sort, a la vida, no depèn de les meves bones obres. És un misteri, però és així. L’èxit, que jo tingui salut o que em vagin bé les coses no depèn que jo em porti bé. I Cohèlet és l’extrem del passotisme total: “¿De què em serveix portar-me bé si m’he de morir?” “Si el mateix destí és per al bo i al dolent, ¿per què ser bo?” (Coh 9,2). I Cohèlet ho ha tingut tot: riqueses, dones, estudis, viatges... Però tot és buit, no omple. Té raó... Són llibres bíblics profundament revolucionaris.

L’any 583 abans de Crist, amb l’exili de Babilònia hi haurà un daltabaix total. El poble d’Israel, per culpa dels seus pecats: idolatria, gresques, sacrificis de nens..., serà enviat a l’exili, i perdran totes les seves seguretats: el temple, el rei, la terra, el culte..., tot. Es queden sense res que oferir a Déu. S’acaba la religiositat de donar-li coses a Déu a canvi que em concedeixi el que jo li demano. Doncs bé, després de l’exili a Ez 36,22, el text més important de la Bíblia, Déu a través del profeta dirà: “Us alliberaré, però no ho faig perquè ho hàgiu merescut, sinó perquè jo sóc sant”... “us donaré un cor nou, infondre en vosaltres un Esperit nou perquè actueu segons el meu cor i els meus sentiments”. Però “us salvaré de l’exili no perquè ho meresqueu, sinó perquè jo sóc amor sobreabundant i no puc fer una altra cosa”. Aquesta és la clau de la Revelació que Jesús vindrà a comunicar-nos en plenitud, la salvació es dona per la infinita misericòrdia del nostre Déu.

Naaman, el Siri

Arribats a aquest punt, m’agradaria comentar un text preciós de l’Antic Testament, el de Naaman el Siri, (2Re 5,1-27). Naaman és un general de l’exèrcit siri que és leprós i s’assabenta, gràcies a una esclava jueva, que a Israel hi ha un profeta que guareix. Llavors el convencen i se’n va, carregat de 30.000 monedes de plata i or, camells, vestits... per pagar la guarició. Primer se’n va a veure el rei amb una carta del rei de Síria i li diu que el curi, i el rei s’esquinça les vestidures, s’enfada i es pensa que l’altre l’està provocant per a la guerra... Les males interpretacions vénen de molt antic.

Però se’n va a Eliseu, ¿i què fa aquest? Li envia un criat i li diu que es renti set cops en el Jordà. Naaman s’indigna i se’n va molt enfadat, amb tot el seu seguici, els seus regals... Però un servent s’atansa i li diu: “Mestre, si t’hagués demanat una cosa difícil no l’hauries fet? Doncs si et demana una de fàcil...” I Naaman va tenir l’encert d’escoltar i raonar. I va reconèixer que tenia raó. Volem fer coses difícils, coses

grans per a merèixer la gràcia. Aquí està el pecat! I Naaman al final obeeix. Es renta en el Jordà i queda net. I torna per fer-li un regal a Eliseu. I aquest li diu: “No, la gràcia és gratis”. Ja 800 anys abans de Jesucrist s’anuncia la plenitud del Nou Testament. “La gràcia és gratuïta”. No s’ha de pagar res. Se’ns regala la gràcia gratuïtament. Aquest és el nucli de la Revelació. ¿No és com per estar contents? No s’ha de fer res per guanyar l’amor de Déu. La gràcia és gratuïta i nosaltres no ho tolerem. Aquest és el pecat original, que no tolerem que la gràcia sigui gratuïta. Volem guanyar-nos-la. ¿Oi que costa molt acceptar regals, i també que ens serveixin? És molt més fàcil donar que rebre. I el nostre Déu no només dóna, sinó que dóna i rep. La Trinitat és un misteri d’amor compartit, de donar i rebre amor. I Jesús no només va venir a donar, va venir, des de Betlem, a deixar-se cuidar, a deixar-se acollir. Deixar-se cuidar forma part de l’amor cristià. Quin canvi de mentalitat que se’ns proposa!

Jesús, plenitud de la Revelació

Jesús serà la plenitud de la gràcia sobreabundant. ¿Per què s’ha encarnat Déu en Jesús? Per la mateixa raó que va crear el món: Perquè no pot fer res més que compartir la sobreabundància d’amor que és Ell. Jesús ve a buscar-nos per convidar-nos a sopar. Ja està. No ve per a exigir res. I per això, un altre text bellíssim del Nou Testament diu: “Quan el temps arribà a la seva plenitud, Déu envià el seu Fill” (Ga 4,4-6). El va enviar amb carn humana, sota la llei jueva, en una religió i en un poble, encarnat, concret, per alliberar-nos de l’esclavitud de la llei, per alliberar-nos de la mentalitat del compliment, per alliberar-nos del “he de fer...”, “el reglament diu...” Alliberar-nos de l’infantilisme de seguir les normes, de l’infantilisme de la necessitat que em diguin el que he de fer per a ser bo. Això és el cristianisme: “Quan el temps arribà a la seva plenitud, Déu envià el seu Fill per alliberar-nos de l’esclavitud de la Llei..., **i fer-nos veure que som fills**”. Ell no ha vingut a regalar-nos l’estatut de fills, és que ho som i no ens n’adonem. I si som fills, estem a casa. I, al final, el text diu una cosa importantíssima: “I com que som fills, som hereus”. ¿I hereus de què? Del cel. Ens toca en herència el cel, per ser fills, no per ser bons. Aquest és el canvi de mentalitat més important que ha vingut a portar Jesús. No tenim el cel perquè siguem bons, sinó perquè som fills i ens el regalen. Se’ns regala el cel! Aquesta és la bona notícia del cristianisme. ¿No és com per estar saltant tot el dia donant gràcies? Però és el que més costa a la nostra mentalitat. No entenem que l’amor de Déu sigui gratuït. Per això els fariseus no entien que Jesús sopés amb els pecadors, per això el critiquen i Ell els explica la paràbola del fill pròdig on el fill gran no entén que el pare sigui tan generós amb el petit, per la mateixa raó la

gent no entén que Jesús vagi a sopar amb Zaqueu que era un pecador públic. Nosaltres tampoc no ho entenem. Quan expliqués la paràbola del fill pròdig, la gent es rebel·la. “És injust!” diuen. Doncs, clar que sí! ¿Qui ha dit que Déu sigui just? Déu és misericordiós. Déu és sobreabundància d’amor infinit. La justícia distributiva és per als mesquins. Això és la cosa més rànica de l’Antic Testament. La gràcia és gratuïta. Jesús ha vingut a mostrar-nos amb la seva actitud que Déu ens estima perquè sí. Si se’n va a sopar amb els pecadors, que no tenen cap mèrit..., els està dient: “Sóc el vostre amic”. I si en la paràbola dels obrers de la vinya (Mt 20) el darrer cobra igual que el primer és perquè aquell propietari (Déu) és generós, vol el bé dels treballadors i no la productivitat del seu camp. Per aquí va la mentalitat de Jesús.

Quan Jesús predica que estimem els enemics, ¿com ho justifica? “Estimeu els enemics perquè així sereu fills de Déu –semblants a Déu–, que fa ploure sobre justos i injustos i estima a bons i dolents” (Mt 5,45). ¿No ens havien dit a la catequesi de petits que Déu estima els bons i castiga els dolents? Doncs no. Almenys això l’evangeli no ho diu. L’evangeli diu que Déu estima bons i dolents. I en aquella paràbola del Banquet de Lluc 14, el rei que celebra unes noces convida els seus (els jueus) i s’excusen... ¿Què fa el rei? Convida tots els pobres, esguerrats i marginats de la ciutat. I diu: “La casa s’omplí de convidats”. Però encara faltava gent. I fa sortir a les portes de la ciutat a convidar tothom, bons i dolents... Tothom està convidat al banquet celestial. ¿Això no ens capgira la mentalitat?

Això és fantàstic quan ho apliques a la comunitat, perquè les persones no productives o “jubilades”, són el tresor de la comunitat, perquè fan veure als altres l’essencial de l’evangeli que és la gratuï-

tat. I són les preferides del Senyor perquè ara ja no poden justificar el seu sou o la seva virtut amb el que fan. El que sí poden fer, és transparentar amb el seu rostre el goig d’haver estat cridades pel Senyor, el goig de ser estimades. ¿Hi ha quelcom més important? Tenen el nucli de l’evangeli a les seves mans. Els que treballem ens creiem que justifiquem el nostre sou amb el treball, gran error! Els que estan més malalts, els que ja no poden produir, els que tenen xacres, i els que sembla que no serveixin per a res, són els més importants, perquè transparenten la gràcia i l’amor sobreabundant de Déu. Santa Tereseta de l’Infant Jesús, la gran santa, deia: “Quan arribi davant vostre, Senyor, arribaré amb les mans buides”. És quan ens presentem amb les mans buides, quan Déu ens les omple amb el seu amor. Els que sembla que no tinguem res a donar-li i estem buits som els més cristians, perquè llavors aixequem les mans i deixem que Déu ens les ompli.

Ser un gran pecador, tenir una desgràcia, tenir grans dificultats, passar tribulacions..., és un privilegi, perquè llavors estem en les millors condicions per a ser cristians, perquè llavors obrim les mans, supliquem i deixem que Déu entri i ens ompli. Això és la vida cristiana.